

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Amstelland

Nummer 132— september 2023

Uitgave van de NGV Afdeling Amsterdam e.o.

**Dinsdag 14 november 2023 in De Thomas:
19:30 uur afdelingsledenvergadering**

**Meer informatie over deze avond
volgt snel in uw e-mail**

3

Uitreiking Schepperle Award
14

**Onderzoek naar de familienaam
‘Bovenkerk’**
7

Boeiende lezersvraag: wat denkt u?
6

En nog een aantal andere stevige artikelen

Plus:

Bestuur en redactie zoeken versterking!!

Inhoud	Va.
Afdelingsactiviteiten	
Uitnodiging afdelingsledenvergadering d.d. 14 november 2023)	03
In herinnering F.G.M. (Frank) Garnier	04
Aftreden als bestuurslid van Marjan van der Knoop	04
Terugtrekken Melanie Vulsma als redactielid	05
Afscheid van eindredacteur Erik Wiersma	05
Lezersvraag Bonaparte en mijn betovergrootvader	06
Artikelen en algemene berichten	
<i>Mijn wijze van onderzoek</i> door Harry Bovenkerk	07
<i>73. Deutscher Genealogentag</i>	12
<i>Genealogisch onderzoek in Duitsland</i>	12
<i>Utrecht 75 jaar / Uitreiking Schepperle Award</i> door Wil Furrer-Kroes	14
<i>5 miljoen scans uit het VOC archief doorzoekbaar</i>	18
<i>Valselijk opmaken van aktes?</i> door Harry Bovenkerk	20
<i>80.000 persoonsdocumenten extra openbaar</i>	22
Op de achterkant binnen	
Afdelingsbestuur	Redactie
Colofon	Lid worden van de NGV

Beeldverantwoording:

P. 4, 14 onder: Archief Amstelland; p.6, 12, 14, 22: Publiek domein; p.7 t/m 11 én p. 20-21: Harry Bovenkerk; p. 15 t/m 17: NGV HB, Henk Kayser en T. Brosse

Al onze bijeenkomsten zijn in **De Thomas**,
Prinses Irenestraat 36 (nabij Beethovenstraat en WTC) 1077 WX Amsterdam.
([020 673 81 71](tel:0206738171) info@dethomas.nl) tenzij anders aangegeven.

De Thomas is goed bereikbaar met het openbaar vervoer en fiets:
tram 5. bus 65 of 246 Check voor uw vertrek wel altijd een
OV-reisplanner, zoals 9292.nl

Voor de auto geldt op straat tot 21.00 uur betaald parkeren. Tot ca. 19.30 uur is er voldoende ruimte. De Thomas ligt vlakbij een afrit van de A10. De parkeergarages rondom Station Zuid zijn heel duur. Voor sommige heb je zelfs een abonnement nodig. Pas op: parkeer echt in de Irenestraat zelf, want met een parkeerapp kun je in omliggende straten niet langer dan 1 uur parkeren!

Uitnodiging ledenvergadering

De volgende afdelingsledenvergadering (ALV) vindt plaats op dinsdag 14 november aanstaande in De Thomas, Pr. Irenestraat 36, 1077 WX Amsterdam. Aanvang 19:30 uur.

U bent van harte welkom!

Agenda ALV d.d. 14-11-2023

1. Opening en vaststellen agenda
2. Mededelingen
3. Goedkeuring verslag ALV van 18-4-2023
4. Voorbereiding Algemene Vergadering (AV) 18-11-2023
5. Voortbestaan Afdeling en Amstelland
6. Rondvraag
7. Sluiting

Notulen van de afdelingsledenvergadering (ALV) van 18 april 2023 in De Thomas

Aanwezig	K.E. Mensink, W. Furrer-Kroes, L. Stricker, F.P.M. Garnier
Afwezig m.k.	M. van der Knoop, M. Plat, E. Wiersma, H. Bovenkerk
Genodigden	14 leden

1. Opening en vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen welkom.

2. Mededelingen

Naast de afmeldingen zijn er geen relevante mededelingen.

3. Goedkeuring notulen ALV d.d. 21-02-2023

Deze worden door de aanwezige leden goedgekeurd.

4. Voorbereiding Algemene Vergadering (AV) d.d. 22-04-2023

De afgevaardigde zal informeren wat er bedoeld wordt met de organisatie Netwerk Digitaal Erfgoed.

(Bij navraag bij het HB tijdens de AV blijkt dit de link te zijn [Home - Netwerk Digitaal Erfgoed](#))

5. Rondvraag

Mw. M. Vulsma-Kappers vraagt n.a.v. de brief van afd. Zeeland betreffende Digitaal Erfgoed wat er van ons als NGV verwacht wordt. Dit betreft de periode van het voorzitterschap van dhr. J. Taalman. Het huidige HB is hier nog niet duidelijk op de hoogte.

Mw. M. van der Velden constateert dat de contributie verhoogd is. De voorzitter geeft duidelijk aan dat onze afdeling altijd tegen een forse verhoging is geweest – liever geleidelijk – maar gezien de huidige situatie kunnen we hier niet onder uit. Tevens

wordt gevraagd of de afdeling regelmatig op de hoogte wordt gehouden van de financiële zaken gezien het feit dat we geen eigen penningmeester hebben. Mw. G. van Looij merkt op dat door deze verhogingen een aantal leden op zullen zeggen.

6. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 19.50 uur.

Huizen, 18-04-2023,

K.E. Mensink, voorzitter

W. Furrer-Kroes, secretaris

Van het bestuur

In herinnering F.G.M (Frank) Garnier

Vanaf het moment in april 2021 dat Frank toetrad in ons afdelingsbestuur werkte hij enthousiast mee. Tijdens de vergaderingen oplettend, meedenkend en zo af en toe een kritische noot plaatsend. Altijd ook wel zoekend naar een oplossing. Daar waar nodig gaf hij adviezen. Het bestuur kon duidelijk merken dat hij ervaring had in besturen en maakte daar dankbaar gebruik van. Zijn overlijden laat een lege plek achter in ons bestuur. Wij zijn hem dankbaar voor de tijd dat hij in ons midden was en wensen zijn vrouw en familie sterkte met het verlies.

Marjan van der Knoop stopt als bestuurslid NGV ASD e.o.

Sinds februari 2014 was Marjan lid van ons bestuur, en werd zij direct de penningmeester. Dat bleef zij tot 2020. Ook was zij enige tijd waarnemend secretaris.

Wij willen onze dank uitspreken voor al haar werkzaamheden binnen onze afdeling en wensen haar nog vele jaren in goede gezondheid toe.

Melanie Vulsma niet langer redactielid Amstelland

Melanie Vulsma-Kappers heeft aangegeven per direct te stoppen als lid van de redactie van Amstelland.

Binnen onze afdeling maar ook binnen de NGV heeft Melanie een indrukwekkende staat van dienst. Wat zij allemaal gedaan heeft, is teveel om op te noemen. Maar we lichten daar graag een aantal zaken van uit:

- Melanie is lid van de NGV sinds 1961.
- Vanaf juli 1985 tot november 2013 was zij lid van de redactie van Gens Nostra.
- Van 1991 tot en met juli 1998 was zij directeur van het Verenigingscentrum.
- In 1999 werd zij onderscheiden met de Gouden Speld van de NGV.
- Ook is zij erelid van de NGV.

Iets meer dan 20 jaar, van mei 2003 tot heden, was Melanie lid van de redactie van Amstelland. Het bestuur van de afdeling Amsterdam en omstreken is haar daarom zeer dankbaar voor al haar tijd en inzet voor ons afdelingsblad.

Mede namens het bestuur wensen wij haar nog vele jaren in goede gezondheid toe. Gelukkig kunnen we nog wel blijven genieten van haar rubriek *Periodiek besproken* die zij nog wel blijft maken.

Afscheid van eindredacteur Erik Wiersma

'Ik ga er altijd van uit dat je na maximaal zes jaar op een plek ruimte moet maken voor anderen. Dat ik er als eindredacteur en vormgever nog twee jaar aan vastplakte, is dan ook zeer uitzonderlijk en komt omdat het redigeren van Amstelland een leuke klus is en er bij de NGV Amsterdam e.o. veel aardige mensen rondlopen. Serieus.

Een andere reden om te stoppen, is dat ik – net als Melanie – tijd nodig heb voor enkele andere voor mij belangrijke klussen.

Zo moet er na vijftien jaar echt een tweede, sterk aangevulde druk komen van het boekje over mijn grootvader, de wielrenner en gangmaker Frits Wiersma.

Zeker de laatste tien jaar is er over hem en tijdgenoten namelijk zoveel meer materiaal beschikbaar gekomen dat ik nu niet alleen meer zijn eigen verhalen heb, maar ook bergen materiaal over elk van de zestig jaar dat hij actief was in de wielersport.

En dan is er nog het familiearchief in onze garage. Plus de manuscripten van twee kinderboekjes die meer verdienen dan een enkele voor een van mijn schoolklassen geprinte versie met een nietje, en nog zo wat.

Betekent dit nu dat u en ik elkaar nooit meer zullen treffen? Dat hoeft niet. Ik heb nog een paar verhalen op de plank liggen die waarschijnlijk goed in Amstelland zullen passen.

We kunnen elkaar ook in een archief tegenkomen, of op een dagtocht of historisch getint reisje.

Maar voor nu: dank voor alles. En zeer veel dank voor de overige leden van 'mijn' redactie: Wil, Melanie, en Harry. Het ga u goed!

Redactie zoekt versterking

De redactie van Amstelland kan versterking goed gebruiken. We hebben niet genoeg handjes om alle stukjes op tijd klaar te krijgen. Waar nog bijkomt dat de redactie met ingang van het volgende nummer krimpt naar 2 tot 3 leden en dat is echt te weinig om een blad te kunnen maken.

Heeft u een beetje gevoel voor taal? Lijkt het u leuk om artikelen te schrijven en/of te corrigeren? Bent u handig met het bewerken van beeldmateriaal? Ligt het u wel om zo nu en dan contact te zoeken met anderen (leden en niet-leden) om hen te verleiden iets over (vaak) hun familiegeschiedenis te vertellen (en te tonen) in Amstelland? Ziet u soms berichten die het waard zijn om ook in Amstelland onder de aandacht te brengen? Stuk voor stuk redenen waarom u welkom bent in onze redactie. Vele handen maken licht werk!

Meer weten? Een keer een afspraak maken? Neem dan contact op met ons redactielid Wil Furrer-Kroes (035 526 7814, secretaris-asd@ngv.nl).

Gastspreekers op de Zuidas

Door verschillende onverwachte oorzaken weten wij bij het sluiten van dit nummer nog niets over de komende sprekers. Excuses daarvoor!
Uiteraard krijgt u hierover nog tijdig bericht in onze Nieuwsbrief.

Lezersvraag

‘Bonaparte’ als toevoeging achter de achternaam van mijn betovergrootvader

Mijn betovergrootvader *Pieter Hofland* (1807-1875), geboren, getogen en overleden in Amsterdam, komt in verschillende stamboomgegevens voor als zoon van Lodewijk Napoleon Bonaparte - Koning van Holland (1806-1810) en staat in deze stambomen vermeld als *Pieter Hofland (Bonaparte)*.

Tot nu toe heb ik geen enkel bewijs gevonden dat Pieter Hofland de zoon is van Lodewijk Napoleon Bonaparte. Mede daardoor is de toevoeging 'Bonaparte' nog steeds een raadsel voor me. Kan een van u mij uit de brand helpen?

Mieke Wibina Hofland, geboren 26-01-1947 in Amsterdam. 06 22912331

Miekehofland@hotmail.com

Lodewijk Napoleon Bonaparte

Mijn wijze van onderzoek

Harry Bovenkerk

Begin jaren tachtig van de vorige eeuw haalde een collega mij me over om met hem mee te gaan naar het stadsarchief van Amsterdam, toen aan de Amsteldijk gelegen. Omdat ik zonder de nodige beschermingsmiddelen de leeszaal betrad, werd ik meteen besmet met het stamboomvirus.

Ik begon toen wanordelijk de namen en levensdatums te noteren van alle Bovenkerken die ik in het archief van de burgerlijke stand en het bevolkingsregister vinden kon. Ik lette daarbij niet op aangevers, getuigen, beroepen, adressen. En bronnen interesseerden mij ook niet.

Omdat ik mijn familienaam nogal uniek vond, ging ik er vanuit dat alle Bovenkerken in Nederland gemeenschappelijke voorouders hadden. Stapje voor stapje bleek dat waar te zijn. Ook de huidige naamdragers in de VS kon ik voor een groot deel terugbrengen tot nakomelingen van een mij verwante emigrant.

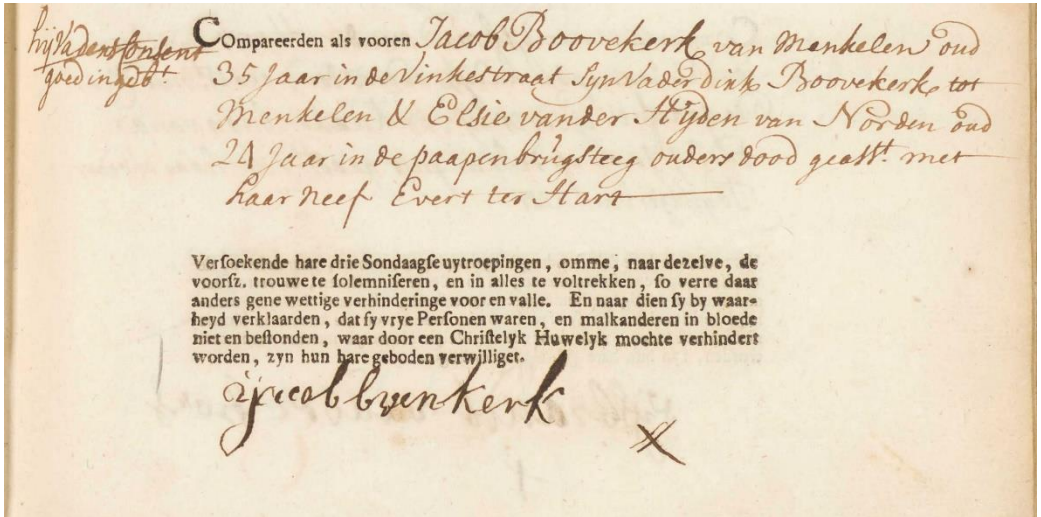
De start van mijn echte genealogische onderzoek

Ik begon met alle Bovenkerken die ik kon vinden in het complete Nederlandse telefoonboek een aan mijzelf geadresseerde gefrankeerde envelop te sturen. Ik legde daarbij uit wie ik was en wat ik van hen wilde; namelijk dat zij mij zoveel als zij zin hadden zouden vertellen over hun familie. Ik kreeg daar veel leuke reacties op, iemand gaf mij zelfs een origineel geboortebewijs uit 1860. Ik had toen voldoende startinformatie voor een serieus genealogisch onderzoek.

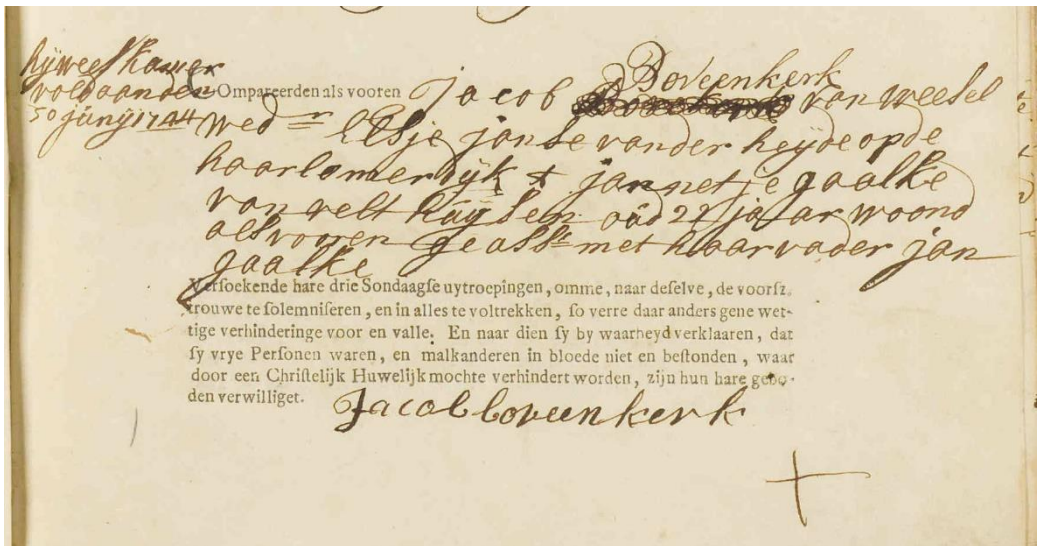
Jacob Bovenkerk

Rond 1700 vestigde Jacob Bovenkerk zich vanuit Duitsland in Amsterdam. Hij gaf als bruidegom in een Amsterdamse ondertrouwakte uit 1731 op dat hij afkomstig was van Menkelen, oftewel Hamminkeln in het tegenwoordige Nordrhein-Westfalen.

Jacob had als leeftijd opgegeven 35 jaar. Dat levert dus een geboortjaar van omstreeks 1696 op. Als tenminste die leeftijd klopt!

Bij de ondertrouw werd Jacob bijgestaan door zijn vader Dirk Bovenkerk, ook uit Menkelen.

In een tweede ondertrouwakte uit 1744, na het overlijden van zijn vrouw, gaf Jacob aan dat hij van Weesel was. Meer gegevens over hem staan niet in die akte.

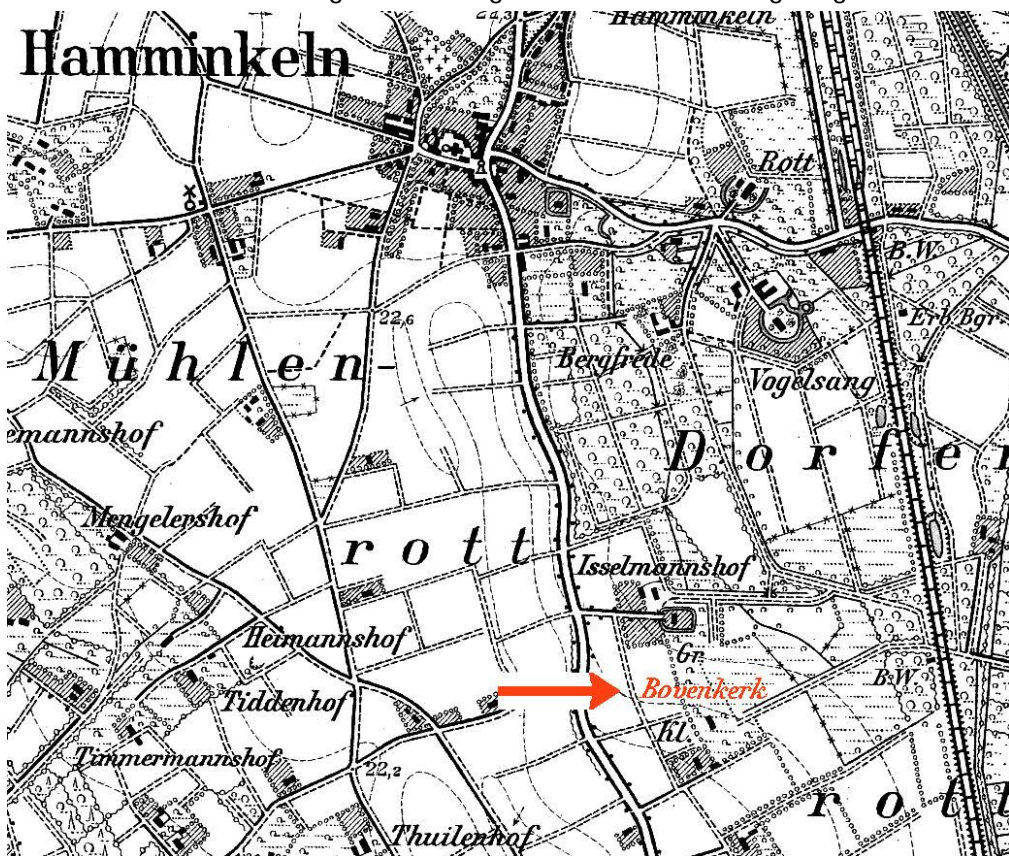
Misschien was Jacob geboren in Hamminkeln en in Wesel gedoopt. Of de ambtenaar

in Amsterdam had nog nooit van Hamminkeln gehoord en gaf Jacob om discussie te vermijden maar aan: Wesel.

Het beruchte dode punt

Ik heb van Jacob en zijn vader Dirk (op z'n Duits Derck, vaak een roepnaam voor Theodoor) in Hamminkeln nog niets in DTB-registers gevonden. Wel anderen met die naam, maar dan konden bijvoorbeeld de geboortedatums niet die van de gezochte Jacob of Derck (of Theodoor) zijn.

Ik heb velen met de naam Bovenkerk (ook: Bovekerck, Bovekirch, Bovenkerck, Bovenkirch, Großbovenkerck, Klein Bovenkirch, Kleinbovenkerck) gevonden, zowel van vóór 1700 als tot de dag van vandaag in Hamminkeln en omgeving.

De Genanntname

Ietsje ten zuiden van Hamminkeln stonden twee boerderijen met de namen Groot- en Klein-Bovenkerk. Het was gebruik dat personen die op een boerderij werkten en woonden de naam van die boerderij aannamen, de zogenaamde 'Genanntname'.

Als bijvoorbeeld Bernd Stricking een meisje van de boerderij Bovenkerk huwde en in die boerderij introk (zich 'introuwde'), ging hij verder door het leven als Bernd Stricking genannt Bovenkerk. In akten werd 'genannt' afgekort tot 'gnt' of 'gn'. Ook treft men aan 'auf', 'ob', 'mov', 'cive'.

Bernd wilde dan Bovenkerk genoemd worden in plaats van Stricking. Een Genannt-name was meer een adressering dan een familienaam. Kinderen lieten meestal de oorspronkelijke naam van hun vader, in dit voorbeeld Stricking, vervallen. Daardoor konden namen 'uitsterven' terwijl de afstammelingen in rechte lijn zich vrolijk voort bleven planten, maar dan onder een of meer andere namen.

Voortschrijdend inzicht

Gaandeweg besepte ik dat ik niet noodzakelijk verwant ben met vroegere Duitse personen met dezelfde familienaam als die van mij. Ik heb in plaats daarvan een relatie met een boerderij van die naam.

Ik heb vastgesteld dat de immigrant Jacob mijn voorvader in rechte lijn is. Zijn vader, die soms de naam Klein-Bovenkerk voerde, uiteraard ook. Ik heb dan mogelijk een relatie met de boerderij Klein-Bovenkerk.

Een ander type onderzoek doen?

Tot nu toe bestond mijn onderzoek voor een groot deel uit het gebruikelijke napluizen van geboorte-, huwelijks- en overlijdens-/begrafenisakten en andere akten en registers waar mijn familienaam in voorkomt. Boerderijonderzoek is het middel dat ik nu moet gaan inzetten.

En dan wordt het interessant, vind ik. Want ik ben bezig:

1. Om mijn schoolduits op een fatsoenlijk niveau te brengen voor archiefbezoek, bezoek plaatselijke [Heimatverein](https://heimatvereindingden.de/)¹, de [Hamminkels Verkehrsverein](http://www.hvv-hamminkeln.de)², bezoek genealogische bijeenkomsten á la Famillement ter plaatse, en het volgen van de zeer actieve e-mailgroepen van [CompGen](https://vo.genealogy.net/CompGen)³, een landelijke vereniging van Duitse genealogen die al veel op de eigen website gepubliceerd heeft en van de [Westdeutschen Gesellschaft für Familienkunde](http://www.wgff.de)⁴.

2. Met het bestuderen van Duitse paleografie. Mijn ervaring is dat, hoe meer je ermee in de praktijk bezig bent, hoe makkelijker het lezen je afaakt. Je leert vanzelf de geschreven letters herkennen. Verdiep je niet uitpuittend in het zogenaamde Kurrentschrift wat toen in officieel gebruik was, want schrijfmachines hadden ze toen nog niet. Je onderzoekt handschriften van heel slordig tot heel netjes. En besteed ook niet teveel aandacht aan het Sütterlinschrift. Dat werd pas vanaf 1935 op school onderwezen. Dat schrift borduurt echter wel voort op eerdere schrijfwijzen.

¹ <https://heimatvereindingden.de/>

² www.hvv-hamminkeln.de

³ <https://vo.genealogy.net/CompGen>

⁴ www.wgff.de

3. Met het kennis nemen van het leven op de boerderij en de agrarisch-economische omstandigheden, zowel op persoonlijk vlak als op macroniveau, in Nordrhein-Westfalen van rond 1700 en daarvoor. Mijn belangstelling richt zich zelfs op de Dertigjarige Oorlog (1618-1648) die toentertijd grote invloed heeft gehad op het leven van mijn voorouders. Men spreekt wel eens van de 'Allereerste Wereldoorlog'.
4. Om uit te vinden welke documenten mij kunnen helpen bij mijn boerderij-onderzoek. En waar ik die koop- of pachtovereenkomsten, inventarislijsten, belastingaanslagen en -afdrachten met bijbehorende vermogensschattingen, testamenten en boedelbeschrijvingen kan vinden.
Mijn bedoeling is om te ontdekken wie wanneer op Klein-Bovenkerk geboerd heeft, waar hij vandaan is gekomen, wie zijn familie was en waar hij naar toe ging.
5. Studie te doen naar de toegankelijkheid van Duitse bronnen. In Nederland is verschrikkelijk veel gedigitaliseerd en op internet gepubliceerd. Het aantal openbaar gemaakte gegevens neemt dagelijks enorm toe. Dat is bij onze oosterburen niet anders, maar die bronnen zijn voor ons niet eenvoudig te vinden. Wij zijn in Nederland enorm verwend met (gratis te raadplegen) indexeringen.

Veel Duitse archiefstukken zijn nog niet gescand. Bij de invoering van de burgerlijke stand in het toenmalige Nordrhein in 1874 moesten de kerkboeken centraal gearchiveerd worden. Maar dat gebeurde niet altijd. Je zal de pastoors, dominees of kosteren die de oude DTB-boeken nog op zolder hebben liggen ieder een euro moeten geven...

Zelf een bezoek brengen aan archieven op de plek zelf zal dan ook vaker gedaan moeten worden dan in Nederland gebruikelijk.

Dit is geen klaagzang over mijn besognes met en in Duitsland. Verre van dat, ik ervaar het als een enorme verrijking. Ik was al nieuwsgierig begonnen aan stamboomonderzoek en, hoe meer ik te weten kom, mijn nieuwsgierigheid neemt alleen maar toe.

En wat vaker naar onze oosterburen? Ach, ik ben gek op een broodje Sauerkraut met Schincken onder het genot van een Weizenbier.

Signalement

Met Sinterklaas en Kerst in zicht kunt u misschien nog een cadeautip gebruiken voor iemand die voor het eerst met voorouderonderzoek aan de slag wil. Plus Magazine heeft namelijk haar gids *Stamboom & Familie* opnieuw uitgegeven. Een bijzonder goedgeschreven handleiding met heel veel informatieve artikelen waar ook meer ervaren onderzoekers makkelijk nog iets van kunnen opsteken.

Voor € 9,95 misschien te koop bij uw lokale bladenverkoper. Maar zeker te bestellen via www.plusonline.nl/stamboom.

73. Deutscher Genealogentag

5

Van 27 tot 29 oktober wordt in Kleef, net over de grens bij Nijmegen, de 73e Duitse Genealogendag gehouden. Deze Amstelland verschijnt net te laat om u nog uitgebreid te informeren over het aantrekkelijke programma van lezingen en excursies.

Voor meer informatie over deze dagen verwijzen wij u daarom naar de website van de organisatoren: *Mosaik - Familienkundliche Vereinigung für das Klever Land e.V.* (<https://www.mosaik-kleve.de/>)

En als aanvulling op het artikel van Harry Bovenkerk op de vorige pagina's. Op hun website vonden we ook deze algemene informatie over het doen van

Genealogisch onderzoek in Duitsland

info@mosaik-kleve.de

Genealogisch onderzoek gaat in Duitsland anders dan in Nederland. In het kort: minder internet en meer archief-bezoek. Weinig aktes van de Burgerlijke Stand zijn online, Centrale databases als *Wiewaswie* zijn er niet, en dus is het vaak zoeken in afzonderlijke gemeentearchieven.

Vóór 2010 was ook dat laatste nog een probleem. In dat jaar werd een nieuwe wet op de persoonsgegevens van kracht die onder andere inhield dat termijnen van openbaar-

⁵ Hertogen van Kleve

heid verruimd werden en de beschikbare akten verhuisden van de Burgerlijke Stand (Standesamt) naar het Archief. Geboorteakten zijn nu na 110 jaar openbaar, huwelijksakten na 80 jaar en overlijdens na 30 jaar.

De start van de Burgerlijke Stand verschilt ook van plaats tot plaats. Pas sinds 1874 kent Duitsland een nationale uniforme registratie (Personenstandsgesetz) die de taak van de kerken overnam. In delen van het Rijnland echter, dat in de Franse tijd een Frans Departement was, is hiermee al in 1798 begonnen.

Het is dus noodzakelijk zich eerst regionaal te oriënteren en daarvoor is het internet natuurlijk wel te gebruiken. Waar zijn de plaatselijke archieven, wat zijn de openings-tijden, enzovoort. In kleinere plaatsen is een archief niet altijd geopend en is het sterk aan te raden eerst telefonisch of per e-mail een afspraak te maken.

Kijk ook of er regionale initiatieven zijn, zoals afdelingen van genealogische verenigingen, en eventueel mailinglijsten waar u een oproep kunt plaatsen. Een goed startpunt is www.compgen.de.

Wees niet te bang voor Duitse taalfouten. Die maakt u waarschijnlijk toch en niet perfecte Duitse verzoeken zijn te verkiezen boven het gebruik van Engels. Alleen in plaatsen vlak langs de grens (zoals Mosaik in Kleve) mag u verwachten dat men Nederlands kan lezen.

U zult merken dat niet alle plaatsen even goed ingesteld zijn op bezoekers. Personeel is zeker behulpzaam, maar vrijwel alles gaat via hen. U kunt zoeken in 10-jaren-registers als die er zijn, maar zij halen de boeken, maken kopieën, enzovoort. Soms heeft u toegang tot microfiches of digitale kopieën, maar zelden tot de kast met gebonden akten.

Het probleem met zoeken per gemeente kan zijn dat voorouders vrij snel uit het zicht verdwijnen als ze in een andere plaats trouwen of overlijden. Controleer in zo'n geval de geboorte- en/of huwelijksakte om te zien of er een melding uit een andere plaats op voorkomt. Omdat dit een algemeen probleem vormt is er een belangrijke rol weggelegd voor regionale genealogische verenigingen. Zij hebben vaak al jaren materiaal verzameld waardoor sporen naar andere plaatsen in de buurt gevonden kunnen worden.

Voor meer informatie, waaronder over Niederrhein, het werkgebied van Mosaik, verwijzen wij u naar deze webpagina: <https://www.mosaik-kleve.de/seite14.html>, waarop ook doorverwezen wordt naar deze pagina: <https://www.verhohlen-genealogie.de/>

75-jarig bestaan van de afdeling Utrecht **Uitreiking Schepperle Award**

Wil Furrer-Kroes

Op 7 oktober 2023 vierde de afdeling Utrecht haar 75 jarig bestaan met een bijeenkomst in het Paushuize te Utrecht. Voorzitter van de NGV – Utrecht Casper de Jong opende de middag en sprak daarbij onder meer zijn waardering uit voor de grote opkomst.

Ook verwelkomde hij in het bijzonder de genomineerden voor de Schepperle Award en hun familieleden.

Vervolgens gaf Carel Huydecoper, conservator van Paushuize, een presentatie over het gebouw. Paushuize heeft zijn naam te danken aan Adrianus VI, de enige Nederlandse paus, die het huis in 1517 liet bouwen. Adrianus van Utrecht (Adriaan Floriszoon Boeyens / Adrianus de Trajecto) werd in 1459 geboren aan de Oudegracht in Utrecht en groeide daar op als zoon van een scheepstimmerman.

Hij studeerde theologie in en werd vervolgens ook rector van de

universiteit van Leuven, opvoeder van Karel V en diens stadhouder van Spanje. Hij was een vriend van Erasmus en kwam in conflict met Luther. Tenslotte werd hij paus op 9 januari 1522. 20 maanden later stief hij onder verdachte omstandigheden in Rome. In het huis dat hij in Utrecht liet bouwen heeft hij nooit gewoond.

Rijk de Gooijer

Daarna kreeg Olaf Broos de gelegenheid om zijn vorig jaar verschenen boek over 'het niet geheel ontoevallige leven' van de Utrechtse Amsterdammer Rijk de Gooijer *Rijk* onder de aandacht te brengen.

Schepperle Award 2023

Na de pauze was het tijd voor de verkiezing van de winnaar van de *Schepperle Award 2023*.

Iedere genomineerde kwam aan het woord over de wijze waarop deze onderzoek doet.

Aad Verouden

bij de NGV alom bekend door zijn lezingen op ledenavonden, beet de spits af. Hij legde uit hoe hij door gebruik te maken van oude belastingregisters en veel voor de meesten van ons nog onbekende bronnen bij een Zeeuwse familie enkele generaties verder terug kon komen. Genealogie kan na decennia onderzoek verder teruggebracht worden door verloren gewaande archiefstukken, resulterend in een 'nieuwe' lokale geschiedenis van Yerseke en een nieuw geschiedenisboek. Hij brengt de grote waarde van oude belastingkohieren onder de aandacht waardoor vastgelopen genealogieën weer vlot getrokken worden zoals in Yerseke.

Aad Verouden

Denis Verhoef

Als tweede genomineerde vraagt aandacht voor het gebruiken van DNA onderzoek. Op deze manier kan men er achter te komen of men - zoals bij hem door zeven personen gedaan werd - een gezamenlijke voorvader heeft. Hij laat op toegankelijke wijze zien hoe de vele families Van Oostrum en Van Schaik kunnen worden gegroepeerd door middel van DNA onderzoek.

Paul Welling

In het verleden auteur van een vijftal boeken over genealogie, maakt veel gebruik van podcast om met andere genealogen in contact te komen, en dus kennis te delen. Hij bereikt een groot publiek met zijn blog: [Altijd Spannend](https://genealogischblogpaulwelling.blogspot.com/)⁶ waarop hij zijn belevenissen bij vele genealogische onderzoeken beschrijft. Sinds 2016 zijn er ruim 700 afleveringen verschenen met 120.000 bezoekers uit 66 landen.

De NGV Schepperle Award

is een jaarlijkse prijs die wordt toegekend 'aan een persoon of groep die zich op het gebied van familiekunde (genealogie), genetica en/of heraldiek heeft onderscheiden. Daarbij gaat om aspecten als creativiteit, veelzijdigheid en deskundigheid, alsmede om de impact in Nederland van het uiteindelijke resultaat.'

De prijs is vernoemd 'naar de heer George Schepperle, die vele jaren trouw en actief lid is geweest van de NGV en binnen de vereniging allerlei rollen heeft vervuld

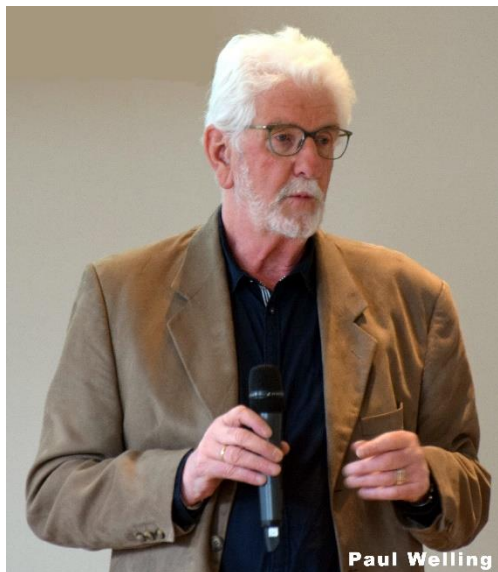
Na zijn overlijden mocht de NGV een deel van zijn nalatenschap ontvangen, waarmee de heer Schepperle ook na zijn overlijden een grote bijdrage heeft geleverd aan de groei en bloei van de vereniging.'

⁶ <https://genealogischblogpaulwelling.blogspot.com/>

Alle aanwezigen kregen een A4-tje met informatie over hoe deze personen te werk gaan bij het onderzoek naar hun familiegeschiedenis. Op dit formulier kon iedereen aangeven wie de Schepperle Award zou verdienen.

Na de telling werd al snel duidelijk dat twee personen evenveel stemmen hadden gekregen.

Uiteindelijk kreeg Aad Verouden de Award en een geldbedrag van € 500 overhandigd.

Paul Welling

Denis Verhoef

Alle heren kregen een bos bloemen. En zij niet alleen!

Afscheid Toos Greveling

Ruim dertig jaar deed Toos de ledenadministratie van de NGV. Een hele lange tijd! Maar aan alles komt een eind. Toos heeft haar werkzaamheden inmiddels overgedragen aan Anne Marie van Rijsingen.

Als dank voor haar grandioze inzet kregen Toos Greveling en haar dochter een schitterende bos bloemen van Peter van Boohemen, voorzitter van de landelijke NGV.

We zullen Toos echt missen.

Toos Greveling en haar dochter

5 miljoen scans uit het VOC-archief doorzoekbaar

communicatie@huygens.knaw.nl

Woensdag 4 oktober maakte het GLOBALISE-project van het Huygens Instituut en verschillende partners de automatische tekstherkenning van vijf miljoen scans uit het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie digitaal beschikbaar.

Dat maakt de informatie in deze archieven over bijvoorbeeld beladen onderwerpen als slavernij en koloniaal geweld vele malen makkelijker doorzoekbaar en leesbaar. En dat zal leiden tot nieuwe perspectieven op het koloniale verleden.

De VOC-archieven zijn sinds 2003 erkend als UNESCO Memory of the World. Het deel van het archief dat hiermee toegankelijk is geworden is bekend als de Overgekomen Brieven en Papieren, en bevat gedetailleerde informatie over het optreden van de VOC in de zeventiende en achttiende eeuw. De documenten getuigen van de Nederlandse koloniale geschiedenis in Azië. Ook zijn ze belangrijk voor de lokale geschiedschrijving van samenlevingen waarmee de VOC in contact kwam.

Nieuwe licht op de geschiedenis van kolonialisme en Azië

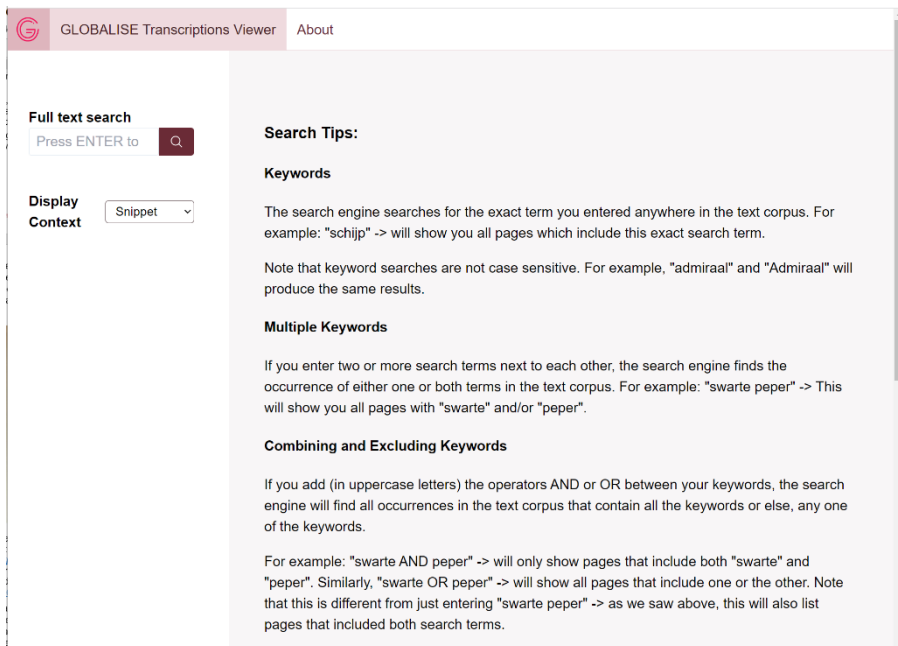
De tekstherkenning zal leiden tot nieuwe perspectieven op het koloniale verleden. Matthias van Rossum, projectleider (IISG):

De doorzoekbaarheid maakt dat informatie in de archieven veel completer en sneller gevonden kan worden. Zo zijn de gevolgen van de verschrikkelijke ontvolking van het eilandje Liuqiu nabij Taiwan door de VOC in 1636 met één klik op de knop te vinden. We weten dat de VOC niet alleen een handelsonderneming was, maar ook optrad als koloniale overheid. Maar daar is nog veel te weinig onderzoek naar gedaan. Deze archieven laten zien hoe de VOC optrad tegen gekoloniseerde en niet-Europese samenlevingen.

De archieven bevatten informatie over heel veel personen, plaatsen en gebeurtenissen in een enorm groot gebied. Dat biedt mogelijkheden voor allerlei onderzoek. En niet alleen in Nederland, maar juist ook wereldwijd. Manjusha Kuruppath, onderzoeker (Huygens Instituut):

Je kan genealogisch onderzoek doen en zoeken naar verwijzingen naar personen. Of naar lokale geschiedenissen, bijvoorbeeld in Indonesië of India, door te zoeken naar informatie over gebeurtenissen, plaatsen of gemeen-

schappen. Je vindt zelfs informatie over fenomenen als ziekte en klimaat, die weer van groot belang kunnen zijn voor wereldgeschiedschrijving.

GLOBALISE Transcriptions Viewer About

Full text search

Press ENTER to

Display Context

Search Tips:

Keywords

The search engine searches for the exact term you entered anywhere in the text corpus. For example: "schip" -> will show you all pages which include this exact search term.

Note that keyword searches are not case sensitive. For example, "admiraal" and "Admiraal" will produce the same results.

Multiple Keywords

If you enter two or more search terms next to each other, the search engine finds the occurrence of either one or both terms in the text corpus. For example: "swarte peper" -> This will show you all pages with "swarte" and/or "peper".

Combining and Excluding Keywords

If you add (in uppercase letters) the operators AND or OR between your keywords, the search engine will find all occurrences in the text corpus that contain all the keywords or else, any one of the keywords.

For example: "swarte AND peper" -> will only show pages that include both "swarte" and "peper". Similarly, "swarte OR peper" -> will show all pages that include one or the other. Note that this is different from just entering "swarte peper" -> as we saw above, this will also list pages that included both search terms.

Dit is pas de eerste versie van de transcripties in een eenvoudige zoekomgeving. Er komt nog veel meer aan. Lodewijk Petram, projectmanager (Huygens Instituut):

'We vinden het erg belangrijk dat deze data zo snel mogelijk beschikbaar is voor zoveel mogelijk mensen. We verwachten aan het einde van het jaar met een verbeterde versie te komen. Wij beperken ons werk niet alleen tot tekstherkenning. We brengen ook gegevens bijeen die contextuele informatie geven bij bepaalde termen. En we werken aan een zoekinterface die nieuwe onderzoeksmethoden ondersteunt. Daarmee worden de VOC-archieven ook toegankelijker voor een internationaal publiek.'

Tekstherkenning voor werelderfgoed

De tekstherkenning is gemaakt met de open-source Loghi transcriptiesoftware van het KNAW Humanities Cluster. Recent zijn de VOC-archieven in onder meer Nederland, Indonesië en Sri Lanka grotendeels gedigitaliseerd.

Het GLOBALISE-project kreeg in 2021 subsidie toegekend van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) om een digitale onderzoeksinfrastructuur te ontwikkelen voor een deel van dit archief.

GLOBALISE

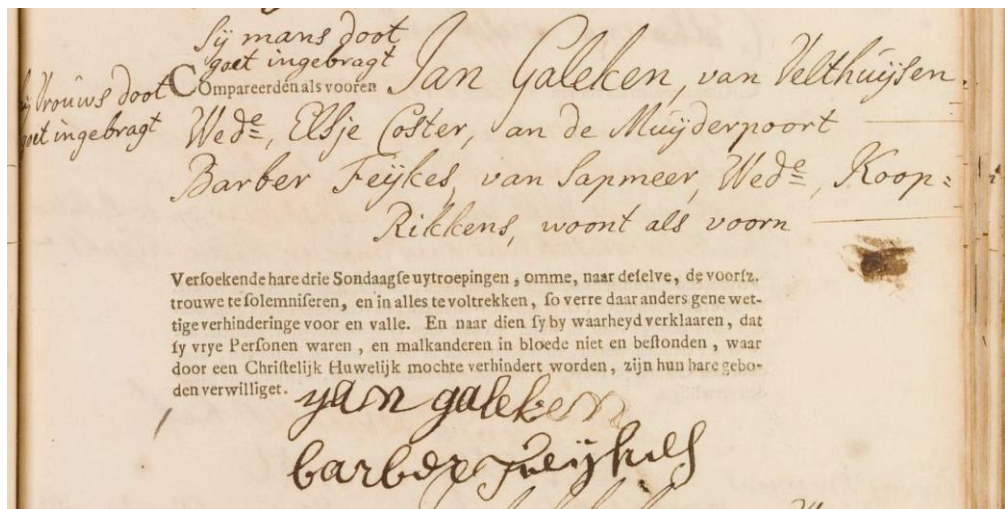
is een project van het Huygens Instituut in samenwerking met het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, het Nationaal Archief, de afdeling Digitale Infrastructuur van het KNAW Humanities Cluster, de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam.

Valselijk opmaken van aktes?

Harry Bovenkerk

Nadat een voormoeder van mij gestorven was, hertrouwde haar treurende weduwnaar, mijn voorvader Jacob Bovenkerk, met (volgens de ondertrouwakte van 3 juli 1744) Jannetje Gaalke. Zij had een leeftijd opgegeven van 22 jaar en moest dus in of omstreeks 1722 geboren zijn. Jannetje stond in de ondertrouwakte als geboortig uit Velthuijsen.⁷ In de ondertrouwakte staat dat haar vader Jan Gaalke Jannetje assisteerde.

Een maand tevoren ging ene Jan Galeken, eveneens uit Velthuijsen, in ondertrouw met Elsje Kusters. Daarbij werd Jan bijgestaan door de hiervoor genoemde Jacob Bovenkerk. Jan Galeken gaf als leeftijd op 32 jaar en moest dus in of omstreeks 1712 zijn geboren.

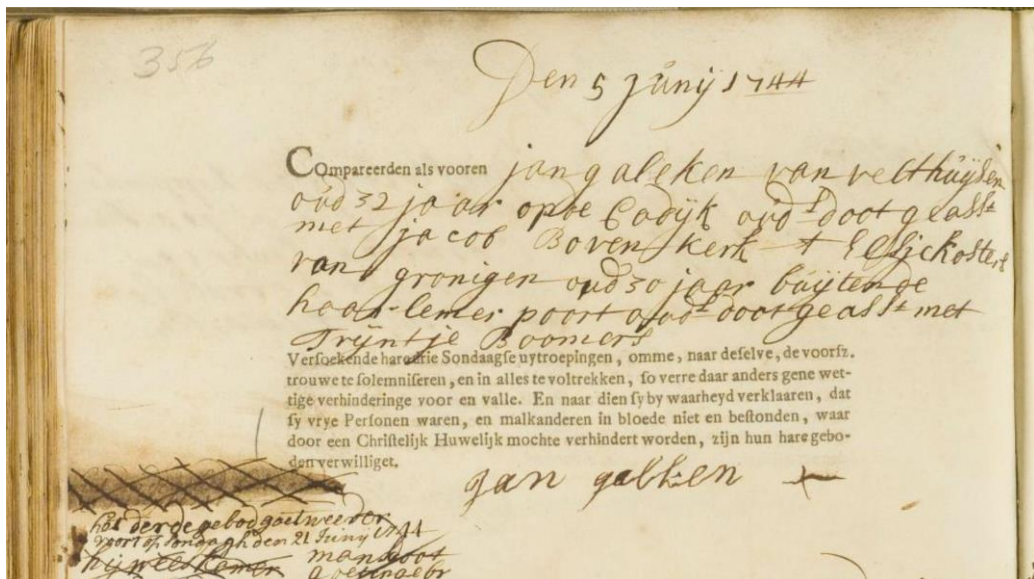
Na het overlijden van Elsje hertrouwde Jan in december 1753 met Barber Feijkes. Helaas staat er in de laatste ondertrouwakte geen leeftijd van Jan vermeld.

Gezien het geringe leeftijdsverschil tussen Jannetje Gaalke en Jan Galeken, dezelfde vernoeming, hoewel anders geschreven dezelfde achternaam én beiden afkomstig uit Velthuijsen, neem ik aan dat het hier gaat om broer en zus.

Mijn vermoeden daarvan wordt versterkt doordat bij de ondertrouw tussen Jan Galeken

⁷ Zie voor een afbeelding van deze akte onderaan pagina 8 eerder in dit nummer.

en Elsje Kusters Jacob Bovenkerk optrad als assistent, dus de zwager (in spé) van Jan.

Nu het verrassende

Bij de ondertrouw tussen Jacob Bovenkerk en Jannetje Gaalke werd Jannetje volgens de akte bijgestaan door haar vader Jan Gaalke.

Echter, in de ondertrouwakte een maand eerder tussen Jan Galeken en Elsje Kusters staat dat beide ouders van Jan dood zijn. Rara hoe kan dat?

Zou – heel erg misschien – bij de ondertrouw tussen Jacob Bovenkerk en Jannetje Gaalke niet haar vader Jan geassisteerd hebben, maar haar broer Jan?

Omdat de naam Gaalke, zoals ik gezien heb, in verschillende akten anders geschreven wordt, Galeke(n), Galke(n), en zelfs een keer Gileke, lijkt het mij niet vreemd dat de mensen om wie het hier gaat analfabeet waren. En merkten zij misschien niet op dat per ongeluk 'vader' werd opgeschreven waar het 'broer' had moeten zijn.

Jacob ondertekende zijn ondertrouwakte met 'Boveenkerk', terwijl het al eeuwen 'Bovenker(c)k' was, gezien de in het verleden in Duitsland door de familie opgemaakte aktes (Jacob was immigrant).

Jaap was misschien ook niet het meest belezen type.

Is het gek dat ik dat bedenkt?

Of waren Jan en Jannetje geen broer en zus? Ook kan sprake geweest zijn van het valselijk opgeven dat de ouders dood waren. Genealogen zijn daar wel eens vaker op gestuit. De besproken aktes waren alle opgemaakt in Amsterdam.

Een andere vraag die ik heb is: welk Velthuisen werd bedoeld? Daar waren en zijn er nogal wat van, zowel in Nederland als Duitsland. Hoe kom ik daar achter?

Ik ga eerst eens zoeken in de omgeving van Groningen, omdat Elsje Kusters daar vandaan kwam. Ten Oosten van Vledder (Drente) ligt daar in ieder geval het buurtschap Veldhuizen.

80.000 persoonsdocumenten extra openbaar

Eind 2022 werden een half miljoen persoonsdocumenten uit het stadsarchief openbaar. Daar zijn nu de gegevens van bijna 80.000 documenten bijgekomen door een bijzondere samenwerking met het Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) in Den Haag.

Al deze gegevens zijn [online](#) te doorzoeken.

Drie maanden na een overlijden mag het Stadsarchief de gegevens over deze persoon in zijn collectie openbaar maken. Dat gebeurt niet automatisch. In de regel maken we pas 100 jaar na een geboorte persoonlijke documenten openbaar. Als iemand eerder overlijdt, dan blijven zijn gegevens dus vaak veel langer beschermd dan de privacywetgeving voorschrijft. Door een matching met de miljoenen overlijdensgegevens waarover het Centraal Bureau voor Genealogie in Den Haag beschikt, heeft het Stadsarchief nu honderdduizenden persoonsdocumenten (of indexrecords) in een klap openbaar kunnen maken.

Nog niet alles is openbaar

De matching met het CBG is nu afgerond, maar dat wil niet zeggen dat het Stadsarchief de indexrecords van alle overleden personen openbaar hebben kunnen maken

- Als iemand in het buitenland is overleden, is zijn persoonskaart niet naar het CBG gestuurd.
- Soms zijn er ook te grote verschillen in schrijfwijze, waardoor een automatische match niet mogelijk was. In een Stadsarchiefdocument kunnen bijvoorbeeld alleen voorletters zijn vermeld, en in die bij het CBG alleen voornamen.
- Verder zijn de gegevens van de personen die pas na de matching zijn overleden natuurlijk ook niet meegenomen.

Zie ook: <https://archief.amsterdam/indexen/persons>

Signalement

Nederlanders in Chicago in het begin van de twintigste eeuw

Op <http://archive.org/details/dutchcommunities00vand> is het boek *The Dutch Communities of Chicago* uit 1927, 103 pagina's, geschreven door Amry Vandenbosch Ph. D. te downloaden (legaal!). Volgens de inleiding is het een eerste aanzet om met statistieken, biografieën en portretten een beeld te geven van de toen grote Nederlandse gemeenschap in Chicago.

Bestuursleden gezocht

Door het wegvallen van enkele bestuursleden is uw – vinden wijzelf - op zich goed functionerende afdelingsbestuur momenteel onderbezet. Hierdoor moet veel teveel werk door te weinig mensen gedaan worden. Een situatie die, zult u begrijpen, niet vol te houden is.

Bovendien bestaat het bestuur nu uit een even aantal personen, terwijl een afdelingsbestuur binnen de NGV uit een oneven aantal personen hoort te bestaan.

Wij zoeken een 1 á 2 nieuwe bestuursleden

Aanvankelijk zal het nieuwe bestuurslid binnen het bestuur gaan meedraaien als een algemeen lid zonder specifieke taken.

Wie zoeken wij:

Wij zoeken iemand die bereid is deel te nemen aan de bestuursvergaderingen. Iemand die enthousiast is, die kritisch kan kijken naar bepaalde zaken en een open discussie kan voeren over tal van onderwerpen die in het bestuur en de vereniging in zijn geheel aan de orde komen.

Interesse? Neemt u dan contact op met:

Mevrouw W. (Wil) Furrer-Kroes
035 526 7814
secretaris-asd@ngv.nl

Afdelingsbestuur

Voorzitter	K.E. (Ed) Mensink, voorzitter-asd@ngv.nl	
Secretaris, Redactie	W.B. (Wil) Furrer-Kroes secretaris-asd@ngv.nl	035 5267814
Lid, Communicatie, Webredacteur,	M.J. (Monique) Plat, webredacteur-asd@ngv.nl	
Penningmeester (wnd.)	penningmeester-asd@ngv.nl	020-7709309
Lid, Ledenadministratie	E.A.M. (Liesbeth) Stricker, liesbeth.stricker@planet.nl	
Afdelingsbibliotheek	secretaris-asd@ngv.nl	
Onze afdeling op Facebook	https://www.facebook.com/ngvasd/	

Lid worden van de NGV? Uw adres wijzigen? Dat en meer regelt u via:
ledenadministratie@ngv.nl Of per post via:

NGV-ledenadministratie,
Postbus 50,
3989 CB BUNNIK.

Redactie Amstelland

Harry Bovenkerk (contactpersoon), Mw. Wil Furrer-Kroes, ook verzending, Hans Clever, Erik Wiersma, eindredactie / opmaak.

Druk: Total Copy, Aalsmeer

Amstelland 133 verschijnt rond de jaarwisseling
Kopij & tips en ideeën graag naar
Harry Bovenkerk, amstelland@mailbox.org 06 1425 9954

Amstelland is een uitgave van NGV-afdeling Amsterdam e.o.

Opgericht 10 februari 1948

De afdeling omvat de gemeenten Amsterdam, Ouder-Amstel, Amstelveen, Diemen, Muiden, Weesp, Uithoorn, Aalsmeer, en een deel van Ronde Venen, Haarlemmermeer, Nieuwkoop en Wijdmeren.

Auteursrechten: © 2023 bij NGV afd. Amsterdam e.o. en/of auteurs. Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen is alleen toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Abonnement: Leden van de afdeling Amsterdam en omstreken ontvangen Amstelland gratis.

Andere NGV-leden ontvangen het blad eveneens gratis na bijkomend lidmaatschap van onze afdeling. Ook niet-leden kunnen zich abonneren. Meer informatie hierover bij penningmeester-asd@ngv.nl.